

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

המחלקה לפיקוח תקציבי

**תיאור וניתוח הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית, (תיקוני
חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2017-2018)
התשע"ז-2016 -**

הפחתת שיעור מס חברות

מוגש לוועדת הכספים

י"ג בחשון תשע"ז

14 בנובמבר 2016

כתיבה: אילנית בר, כלכלנית

אישור: עמי צדיק, מנהל המחלקה לפיקוח תקציבי

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 6408240 / 1

פקס: 02 - 6496103

www.knesset.gov.il/mmm

מסמך זה נכתב לקראת דיון בוועדת הכספים ב-15 בנובמבר 2016 בנושא הפחתת מס חברות – מתוך הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016 שעל-פיה שיעור מס חברות יופחת מ-25% לשיעור של 23% בשתי פעימות: אחוז אחד בכל אחת מהשנים 2017-2018. במסמך סקירה היסטורית של שיעור מס החברות בישראל, נתונים על שיעור מס חברות סטטוטורי ושיעור מס חברות אפקטיבי במדינות המפותחות ודיון בהשפעת הפחתה על הצמיחה והאי-שוויון.

1. המצב הקיים: מס חברות בישראל

1.1. רקע

מס חברות נקבע בסעיף 126(א) **בפקודת מס הכנסה**, ושיעורו כיום 25.0%. מס חברות הוא מס ישיר הנגבה מההכנסה החייבת של החברות. ההכנסה החייבת של החברות מחושבת על-פי כללי החשבונאות המקובלים ועל-פי פקודת מס הכנסה.

השפעת מס חברות על הצמיחה ועל האי-שוויון נבחנה במחקרים רבים, ואלה העלו תוצאות שונות. מחקרים שנערכו לאחרונה מצביעים על השפעה שלילית ברורה של מס חברות על הצמיחה. מחקר של ה-OECD משנת 2010 בנוגע להשפעת מסים שונים על הצמיחה מלמד כי השפעתו של מס חברות על הצמיחה גדולה יותר מהשפעתם של מסים אחרים: על-פי מדרג של סוגי המסים והשפעתם על הצמיחה, שהובא במחקר, למס חברות ההשפעה הרבה ביותר, ואחריו מס הכנסה, מס צריכה ומסים על נדל"ן.¹ גם במחקר שערך בבנק ישראל נמצאה השפעה שלילית ניכרת של מס החברות על הצמיחה.²

מסים ישירים, כמו מס חברות, תורמים על-פי רוב להקטנה של פערים חברתיים (מס פרוגרסיבי). הוועדה לשינוי כלכלי חברתי (ועדת טרכטנברג) בחנה בפרק המיסוי בדוח שלה את השפעת השינויים במסים בשנים האחרונות על האי-שוויון. לפי דוח הוועדה, יש סבירות רבה שהורדת מס החברות בישראל בשנים האחרונות תרמה לגידול באי-שוויון, מכיוון שרוב ההון נמצא בידי העשירון העליון, אך בהיעדר נתונים על התפלגות ההון בישראל התקשתה הוועדה להעריך כראוי את ההשפעה של הקיטון במס החברות על האי-שוויון.³ במשרד האוצר בחנו את השפעת הרכב המסים על האי-שוויון ומצאו שמסים ישירים על יחידים ומסי רכוש לא תקופתיים מקטינים את האי-שוויון, ואילו מסים על צריכה מגדילים אותו. לפי המחקר של משרד האוצר, לא נמצא כי לשיעור מס חברות השפעה מובהקת על האי-שוויון.⁴ בנייר עמדה של מכון ון-ליר מצאו המחקרים שאף שמש חברות הוא פרוגרסיבי בהגדרתו המורחבת ושיעור ההוצאה עליו מתוך ההכנסה עולה עם ההכנסה, עלייה זו אינה עקבית.⁵

בקביעת הרכב המסים שלהן המדינות מבקשות למצוא את **האיזון בין השאיפה לצמוח בקצב מהיר ובין השאיפה לעודד עסקים קטנים**. חלק מהמדינות המפותחות מנסות לעשות זאת באמצעות **קביעת מיסוי דיפרנציאלי**, כמו מס חברות גבוה לחברות גדולות (במונחי מכירות או רווח) ומס חברות נמוך לחברות קטנות.

בחינת משקל הכנסות ממס חברות בתוצר בישראל מלמדת שלא תמיד יש מתאם בין השינוי בתוצר ובין השינוי בהכנסות. יש לכך כמה סיבות, ובהן שינויים במשכורות המנהלים, המשפיעים על ההכנסה החייבת של החברות, הזמן החולף בין יצירת ההכנסה (או הגידול בתוצר) לבין תשלום המס ומאמצי הגבייה של רשויות המס.⁶

¹ OECD, [Tax policy reform and economic growth](#), 2010

² לב דרוקר ומקסים בוצ'רנקו, [הרכב המסים וצמיחה כלכלית](#), סקר בנק ישראל 88, דצמבר 2014.

³ [דוח הוועדה לשינוי כלכלי חברתי](#) בראשות פרופ' מנואל טרכטנברג, ספטמבר 2011.

⁴ לב דרוקר, זאב קריל ואסף גבע, [השפעת הרכב המסים על אי-השוויון](#), אוקטובר 2015.

⁵ מישל סטרבצ'ינסקי וירדן קידר, [התפתחות הפרוגרסיביות של המסים הסטטוטוריים בישראל](#), מכון ון-ליר, 2014.

⁶ משרד האוצר, מינהל הכנסות המדינה, דוח שנתי 2009-2010, [פרק ח' – גביית מס חברות](#), מרס 2011.

1.2. תיאור והתפתחות היסטורית

עד אמצע שנות ה-70 של המאה הקודמת חלה עלייה הדרגתית בשיעור מס החברות בישראל, עד ל-40% בשנת 1975; בתוספת מס הכנסה בשיעור של 35% על רווחים לא מחולקים הגיע **שיעור המס הכולל על הכנסותיה של חברה ל-61%**. במחצית השנייה של שנות ה-80 התהפכה המגמה: בשנת 1987 הופחת שיעור מס ההכנסה על חברות מ-35% ל-8.3%, ושיעור המס הכולל ירד ל-45%. בשנת 1992 בוטל סופית מס ההכנסה על רווחים לא מחולקים, ושיעור מס החברות הכולל ירד ל-7.40%.

בשנים 1993-1996 ירד מס החברות ב-1% בשנה עד שהתייצב על 36%. בתקופה זו שיעור המס בישראל היה דומה לשיעורו הממוצע במדינות ה-OECD (38%). ואולם, בשנים 1996-2004 חלה **ירידה ממוצעת של 7.6 נקודות האחוזה בשיעור מס החברות במדינות ה-OECD**, בשל תחרות המס הבין-לאומית (tax competition), והוא הגיע לשיעור ממוצע של 30%. השיעור הממוצע של מס חברות המשיך לרדת עקב רפורמות מס במדינות המפותחות.

בישראל שיעור מס החברות בשנים 1996-2003 נותר 36%, למרות ההפחתות בשיעורו במדינות המפותחות – התפתחות שאפשר שהשפיעה על כושר התחרות של המשק הישראלי ואטרקטיביות להשקעות פרטיות. הפחתת שיעור מס החברות בעולם הובילה, בין היתר, להחלטה בשנת 2004 להפחית בהדרגה את מס החברות בישראל עד ל-25% משנת 2010 ואילך. בשנת 2007 שיעור מס חברות היה 29%, והוא הופחת בהדרגה עד ל-24% בשנת 2011.

בחוק ההסדרים לשנת 2009 הוחלט על מתווה להפחתת מס חברות עד ל-18% בשנת 2016. החלטה זו אושרה בוועדת הכספים של הכנסת, אולם עוררה התנגדות בשל **הירידה במשקל המסים הישירים בתוצר והעלייה במשקל המסים העקיפים בתוצר בהשוואה למדינות המפותחות**. לאחר התעוררות המחאה החברתית בקיץ 2011 ובעקבות המלצות ועדת טרכטנברג, החליטה ועדת הכספים – ובעקבותיה מליאת הכנסת ב-5 בדצמבר 2011 – על **ביטול המשך הפחתת מס חברות ועל העלאת המס ל-25% בשנת 2012**.

בחוק ההסדרים לשנים 2013-2014 הוחלט על העלאת מס החברות ל-26.5%. מטרת העלאת שיעור המס הייתה להגדיל את הכנסות המדינה ולעמוד ביעד הגירעון התקציבי בשנים 2014 ואילך. בשנת 2016 הופחת שוב שיעור מס החברות והוא עומד על 25.0%.

מנתוני מינהל הכנסות המדינה עולה כי בשנת 2015 ההכנסות ממס חברות (ללא מע"מ על הרווח של מוסדות פיננסיים) היו 32.2 מיליארד ₪ והיוו כ-12.3% מסך הכנסות המדינה ממסים. גביית מס בחברות בשנת 2015 ירדה בשיעור של 0.6% ביחס לשנת 2014, לאחר ירידה של 5.6% ביחס לשנת 2013. ירידות אלו הן לאחר עלייה של כ-36% בשנת 2013 לעומת שנת 2012 שנבעו מגביית מס על ה"רווחים הכלואים"⁷.

בשנת 2012 היו בישראל כ-796,000 חברות פעילות, אך בפועל פחות מ-40% מהן היו חברות מרוויחות. חברות בעשירוני הכנסה 7-9 ייצרו בשנת 2012 כ-7% מההכנסות, וחלקן בתשלומי המס היה כ-10%. **חלקן של החברות בעשירון העליון בכלל רווחי החברות היה כ-93% וחלקן בתשלומי המס היה כ-90%**.

לפי ניתוח של מינהל הכנסות המדינה, קיימת **ריכוזיות בהטבות המס**, ורובן מגיעות לחברות גדולות יחסית. שיעור מס החברות האפקטיבי שהחברות הגדולות משלמות, דהיינו המס המשולם בפועל לאחר הטבות המס, נמוך במידה ניכרת משיעור המס הסטטוטורי. לדוגמה, בשנת 2012 שיעור המס הממוצע של חברות בעשירון העליון היה 17%, לעומת שיעור המס הממוצע של חברות בעשירון 7-9 שהיה 25%. גם בין החברות בעשירון העליון יש הבדלים לעניין שיעור המס האפקטיבי: שיעור המס של חברות במאיונים 91-99 נע בין 23%-25%

⁷ משרד האוצר, מינהל הכנסות המדינה, דוח שנתי 2005, פרק ח' – גביית מס חברות, יוני 2006.

⁸ משרד האוצר, מינהל הכנסות המדינה, דוח שנתי 2013-2014, פרק ח – גביית מס חברות.

ושיעור המס הממוצע במאיון העליון היה 15%. בחלוקה של המאיון העליון לאלפיונים נראה ששיעור המס באלפיונים 999-991 נע בין 18%-21%, ואילו באלפיון העליון שיעור המס הממוצע יורד ל-14%.⁹

בחינה של שיעור המס אותו משלמות חברות הזכאיות להטבות מתוקף חוק עידוד השקעות הון מראה כי ריכוזיות ההטבות גדולה. בשנת 2013, חברות בעשירונים 1-9 היו זכאיות יחד לפחות מ-9% מהטבות המס, ואילו חברה אחת היתה זכאית לכ-42% מסך הטבת המס. בשנים 2012-2013 שיעור המס הממוצע של העשירון העליון של חברות שקיבלו הטבות מס בגין החוק, היה 6.9% לעומת שיעור מס ממוצע של 10.5%-11.5% ביתר העשירונים. שיעור המס ששילמו ארבע החברות הגדולות היה 10.4%.¹⁰

מניתוח זה אפשר להסיק כי בישראל חלק מהחברות הגדולות משלמות (מתוקף החוק לעידוד השקעות הון) מס חברות אפקטיבי בשיעור נמוך במידה ניכרת משיעור מס החברות הסטטוטורי (שמשלמות בפועל רוב החברות הקטנות), שכן, רוב הטבות המס מנותבות לחברות גדולות יחסית. בשנת 2013 שווי הטבות המס נאמד בכ-7.7 מיליארד ₪.

בהקשר זה נציין כי במחקרים רבים שנערכו ונסקרו במחקר של בנק ישראל נמצא שחוק עידוד השקעות הון עשוי להביא לביצוע פרויקטים לא כדאיים, לאי-יעילות בייצור, להקמת מפעלים שסיכויי ההישרדות שלהם נמוכים ולפיתוח תעשייה מסורתית בלבד באזורי הפריפריה. במחקר של בנק ישראל נמצא שהמענקים על-פי החוק אינם מעוותים את הקצאת ההון במשק אבל לא תורמים להגדלת ההשקעה והתעסוקה.¹¹ במחקר של מכון אהרון למדיניות ציבורית נמצא, באמצעות סימולציה, כי ביטול החוק לעידוד השקעות וחלוקת ההטבות הניתנות מכוחו בין החברות יוביל להורדת מס החברות הסטטוטורי לשיעור אחיד של 16.7%. צעד זה יביא לדברי עורכי המחקר לעלייה של 1% בתוצר ללא שינוי בתקבולי המסים.¹² מנגד, עמדת התאחדות התעשיינים היא שהחוק מביא לגידול בהשקעות בתעשייה, מאפשר הגדלה של התפוקה במפעלים ומסייע בפיזור האוכלוסייה.¹³

2. שיעורי המס הסטטוטורי והאפקטיבי במדינות מפותחות

שיעור המס הסטטוטורי הוא שיעור המס הקבוע בחוק. שיעור המס האפקטיבי הוא שיעור המס המביא בחשבון את ההקלות הניתנות לחברות (ניכויים, זיכויים, שיעורי פחת, כללי קיזוז ועוד). אין מתודולוגיה קבועה לחישוב שיעור מס החברות האפקטיבי ולכן יש אומדנים שונים המשמשים לכך. בדוח השנתי של מינהל הכנסות המדינה לשנים 2013-2014, בחרו להציג את האומדן של אוניברסיטת אוקספורד מכיוון שהוא מציג נתונים על כל מדינות ה-OECD ומדינות נוספות וכן מאפשר השוואה לאורך זמן. החיסרון של האומדן הזה שהוא לא מביא בחשבון את הטבות המס הניתנות, וכך לדוגמה האומדן של שיעור המס האפקטיבי בישראל אינו מביא בחשבון את הטבות המס הניתנות בכוח חוק עידוד השקעות הון.

בטבלה 1 להלן מוצגים שיעורי מס החברות הסטטוטורי והאפקטיבי ב-34 ממדינות ה-OECD.

⁹ משרד האוצר, מינהל הכנסות המדינה, דוח שנתי 2013-2014, פרק ח – גביית מס חברות.

¹⁰ משרד האוצר, מינהל הכנסות המדינה, דוח שנתי 2013-2014, פרק ט - חוק עידוד השקעות הון, ממצאים אמפיריים על החברות המוטבות בשנים 2012-2013.

¹¹ גיא נבון ורוני פריש, השפעת החוק לעידוד השקעות הון בתעשייה על התוצר, התעסוקה וההשקעה: ניתוח אמפירי בנתוני מיקרן, בנק ישראל, נובמבר 2009.

¹² צבי הרשקוביץ ואביחי ליפשיץ, השפעת הטבות המס ליצואנים על הכלכלה הישראלית, מכון אהרון למדיניות כלכלית במרכז הבינתחומי הרצליה, נובמבר 2015.

¹³ חוק עידוד השקעות הון, עמדת התאחדות התעשיינים, פברואר 2014.

טבלה 1 – שיעור מס חברות סטטוטורי ושיעור מס אפקטיבי (2003 ו-2016)¹⁴

2016			2003			מדינה
פער	מס חברות אפקטיבי	מס חברות סטטוטורי	פער	מס חברות אפקטיבי	מס חברות סטטוטורי	
5.6%	34.9%	40.5%	5.6%	34.9%	40.5%	ארה"ב
5.6%	32.4%	38.0%	5.2%	30.2%	35.4%	צרפת
3.9%	29.2%	33.1%	4.8%	36.0%	40.8%	יפן
5.7%	28.3%	34.0%	5.9%	28.1%	34.0%	בלגיה
1.8%	27.6%	29.4%	5.1%	35.3%	40.4%	ספרד
3.9%	27.0%	30.9%	6.0%	34.9%	40.9%	גרמניה
3.4%	26.6%	30.0%	2.9%	27.1%	30.0%	אוסטרליה
3.9%	26.1%	30.0%	4.4%	29.6%	34.0%	מקסיקו
2.2%	25.8%	28.0%	3.1%	29.9%	33.0%	ניו-זילנד
3.6%	25.4%	29.0%	6.7%	28.3%	35.0%	יוון
4.3%	25.2%	29.5%	5.6%	27.4%	33.0%	פורטוגל
-0.3%	24.3%	24.0%	-0.2%	16.7%	16.5%	צילה
5.0%	24.2%	29.2%	5.2%	25.2%	30.4%	לוקסמבורג
6.0%	24.0%	30.0%	7.0%	31.3%	38.3%	איטליה
-4.0%	24.0%	20.0%	-5.1%	31.1%	26.0%	אסטוניה
3.5%	23.3%	26.8%	3.4%	34.2%	37.6%	קנדה
1.9%	23.1%	25.0%	1.6%	26.4%	28.0%	נורבגיה
3.0%	22.0%	25.0%	4.5%	30.0%	34.5%	הולנד
3.4%	21.6%	25.0%	4.7%	29.3%	34.0%	אוסטריה
3.7%	21.3%	25.0%	5.2%	30.8%	36.0%	ישראל
0.1%	19.9%	20.0%	3.1%	26.9%	30.0%	בריטניה
2.3%	19.7%	22.0%	3.3%	26.7%	30.0%	דנמרק
2.6%	19.4%	22.0%	3.3%	24.7%	28.0%	שבדיה
2.7%	19.3%	22.0%	5.4%	19.6%	25.0%	סלובקיה
2.4%	18.6%	21.0%	3.5%	16.1%	19.6%	הונגריה
4.0%	18.0%	22.0%	5.3%	24.4%	29.7%	קוריאה
2.0%	18.0%	20.0%	2.9%	26.1%	29.0%	פינלנד
2.3%	17.7%	20.0%	2.3%	15.7%	18.0%	איסלנד
3.8%	17.4%	21.2%	4.3%	19.8%	24.1%	שוויץ
3.1%	16.9%	20.0%	6.1%	26.9%	33.0%	תורכיה
2.3%	16.7%	19.0%	4.0%	23.0%	27.0%	פולין
2.9%	16.1%	19.0%	4.3%	26.7%	31.0%	צ'כיה
2.2%	14.8%	17.0%	4.7%	20.3%	25.0%	סלובניה
1.2%	11.3%	12.5%	1.4%	11.1%	12.5%	אירלנד
2.9%	22.4%	25.3%	4.0%	26.6%	30.6%	ממוצע

מנתוני הטבלה עולה ששיעור המס הסטטוטורי הממוצע ירד מכ-30.6% בשנת 2003 לכ-25.3% בשנת 2016, שיעור המס האפקטיבי ירד מכ-26.6% בשנת 2003 לכ-22.4% בשנת 2016. בתקופה זו ירד שיעור המס הסטטוטורי

¹⁴ נתוני שנת 2003 מדוח מינהל הכנסות המדינה לשנים 2013-2014; הנתונים לשנת 2016 ממאגר נתוני המס של אוניברסיטת אוקספורד. חלק מהנתונים על שיעור המס הסטטוטורי אינם תואמים את הנתונים המפורסמים על-ידי ה-OECD בגלל שוני במיצוע של ההטבות ברמה המקומית. להלן הנתונים במדינות בהם יש הבדלים לשנת 2016: צרפת – 34.4%, הונגריה – 19%, איטליה – 31.3%, יפן – 30%, קוריאה – 24.2%, ספרד – 25%, וארה"ב – 38.9%.

בישראל מ-36.0% ל-25.0% ושיעור המס האפקטיבי (כאמור, ללא התייחסות להטבת המס בגין חוק עידוד השקעות הון) מ-30.8% ל-21.3%. שיעור המס הסטטוטורי והאפקטיבי בישראל נמוך מהמוצע ב-0.3 נקודות האחוז ו-1.1 נקודות האחוז בהתאמה.

הפער בין שיעור המס הסטטוטורי לשיעור המס האפקטיבי הצטמצם מ-4 נקודות האחוז בשנת 2003 ל-2.9 נקודות האחוז בשנת 2016, כלומר, ההבדל בין המס הקבוע בחוק למס המשולם בפועל הצטמצם.

מדינות רבות מנסות למצוא את האיזון בקביעת שיעורי המס בין תמיכה בצמיחת המשק וביצירת מקומות עבודה לעידוד עסקים קטנים. אחת הדרכים היא קביעת שיעור מס חברות דיפרנציאלי, כדי שחברות גדולות ישלמו שיעור מס גבוה יותר מחברות קטנות. מס חברות מופחת לחברות קטנות הוא חלק ממדיניות של עידוד ותמרוץ של פעילות חברות קטנות הננקטת בעשר מהמדינות המפותחות.¹⁵

מסקירה שערך ה-OECD בנושא גביית מסים של המדינות החברות בארגון עולה כי משנת 2007, לפני תחילת המשבר הכלכלי, יש מגמה של ירידה במשקלן של ההכנסות ממס החברות בתוצר. בשנים 2007-2013 ההכנסות ממס חברות ירדו בממוצע משיעור של 3.6% מהתמ"ג לשיעור של 2.9% מהתמ"ג. במקביל חלה עלייה בנטל המס ל-34.4% בשנת 2014, לעומת 32.7% בשנת 2009. רוב הגידול בנטל המס נבע ממסים על יחידים, בעיקר מס הכנסה ומע"מ. כלומר, לפי ה-OECD בשנים האחרונות נטל המס על תאגידים ירד ונטל המס על יחידים עלה. בישראל ההכנסות ממס חברות ירדו משיעור של 4.2% מהתמ"ג בשנת 2007 לשיעור של 2.7% מהתמ"ג בשנת 2012 והגיעו לשיעור של 3.5% מהתמ"ג בשנת 2013. עם זאת, יש לציין כי בשנת 2013 יושם "חוק הרווחים הכלואים", אשר במסגרתו חברות גדולות ניצלו הטבת מס לתשלום חד-פעמי של מס חברות על רווחים משנים עברו, וצעד זה תרם לגידול בגביית מס החברות באותה שנה.¹⁶ על פי ה-OECD, שיעור מס החברות בכלל המסים ירד משיעור ממוצע של 10.5% בשנת 2007 לשיעור של 8.5% בשנת 2013. בישראל שיעור מס החברות בכלל המסים ירד משיעור של 12.1% בשנת 2007 לשיעור של 11.4% בשנת 2013 (יצוין כי בשנת 2012 שיעור מס חברות היה 9.2% מסך המסים).¹⁷

מכון ירושלים לחקר שווקים פרסם נייר עמדה בסוגיית ההשוואות הבין-לאומיות של שיעור מס החברות. בנייר העמדה צוין שהשוואה בין-לאומית של מס החברות הסטטוטורי אינה מאפשרת ניתוח נכון של הנתונים ובחינת מדיניות מיטבית, כיוון שהמדינות מעניקות הטבות מס וסובסידיות שונות ולכן שיעור המס האפקטיבי המשולם שונה. לפי המכון, חסרים נתונים עדכניים על מס חברות אפקטיבי בהשוואה בין-לאומית, בין היתר בשל קשיים מתודולוגיים בתחום זה. עם זאת, מניתוח של המיסוי בשנים 2006-2009 שערך המכון עולה כי רמת המס האפקטיבי בישראל הייתה גבוהה מזו שבמדינות שנבחרו לצורך השוואה (מדינות שחברות ב-OECD ומתגוררים בהן בין 4 מיליון ל-12 מיליון תושבים).¹⁸

3. השינוי המוצע והשלכותיו

בהצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2017-2018) התשע"ז - 2016 מוצע להפחית את שיעור מס החברות בישראל מ-25.0% ל-23.0% בשתי פעימות – אחוז אחד בכל אחת מהשנים 2018-2017. בדברי ההסבר להצעת החוק מצוין שבשנים האחרונות קצב הצמיחה של התוצר במדינה הואט באופן משמעותי, ואחד הכלים לעידוד הצמיחה הוא המיסוי. הפחתת שיעור מס החברות עשויה לתרום להגברת

¹⁵ להרחבה ראו: איתמר מילרד, ניתוח השפעת מס חברות בשיעור מופחת לחברות קטנות, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ספטמבר 2016.

¹⁶ רשות המסים, [חוק הרווחים הכלואים](#), 12 בנובמבר 2013.

¹⁷ OECD, [Revenue statistics 1965–2014](#), accessed: December 27, 2015, p. 95.

¹⁸ אורי כץ, [מיסוי חברות: ישראל והעולם](#), מכון ירושלים לחקר שווקים, אפריל 2013.

הצמיחה במשק. עוד לפי דברי ההסבר, שיעור מס החברות בישראל גבוה יחסית לשיעור המס במדינות המפותחות, ובפרט מדינות המתחרות על פעילות חברות אלה, ומכאן שהתוספת השולית לצמיחה מהורדת שיעור המס צפויה להיות גבוהה.¹⁹ יש לציין כי בדברי ההסבר אין אומדן של הירידה הצפויה בהכנסות המדינה בגין ההפחתה המוצעת בשיעור מס חברות. לפי הנתונים המפורסמים בדוח מינהל הכנסות המדינה, **ההשפעה על תקבולי המס כתוצאה מהורדה בנקודת אחוז של מס החברות תהיה ירידה של 0.8 מיליארד ₪.**²⁰

בנוסף להורדת שיעור מס החברות, מוצע להעלות אז שיעור מס היסך על יחידים שהכנסתם גבוהה מ-640,000 ₪ בשנה. שיעור מס היסך עומד כיום על 2% ליחידים שהכנסתם השנתית עולה על 800,000 ₪. לפי ההצעה, **שיעור המס יעלה ל-3% ותקרת ההכנסות תפחת ל-640,000 ₪.** לפי דברי ההסבר, העלאת המס נועדה להשוות את שיעורי המס השולי הגבוה במסגרת מס הכנסה לשיעור המס האפקטיבי על חברות.²¹ לפי דוח מינהל הכנסות המדינה מדיניות זאת ננקטת כדי להקטין את האפשרות שיחידים יתאגדו לחברה מתוך שיקולי מס (חברות "ארנקי").²²

השינוי המוצע עשוי להביא לכמה תוצאות:

שיעור הצמיחה: ההפחתה המוצעת עשויה להביא להגדלת ההשקעות הפרטיות במשק ולהגדלת שיעור הצמיחה. יש לציין כי בשנים האחרונות חלה התמתנות בשיעור הצמיחה במשק בהשוואה לשנים קודמות. בשנת 2015 צמח התמ"ג בשיעור של 2.5% במחירים קבועים, לאחר עלייה של 2.6% בשנת 2014 ועלייה של 3.3% בשנת 2013.²³ ברבעון השני של שנת 2016 עלה התמ"ג בשיעור של 4.3% במונחים שנתיים, לאחר עלייה של 2.3% ברבעון הראשון ו-3.7% ברבעון האחרון של שנת 2015.²⁴ יש לציין כי בשנים 2010 ו-2011 צמח התמ"ג בקצב מהיר יחסית, בשיעורים של 5.8% ו-4.2% בהתאמה, ובשנים 1995-2008 (לפני המשבר הכלכלי העולמי) הוא צמח בשיעור שנתי ממוצע של כ-4%.²⁵ הפחתת מס החברות, כמוצע, עשויה על כן להביא לצמיחה בקצב מהיר יותר מהקצב הנוכחי.

גירעון תקציבי: בגין ההפחתה המוצעת יקטנו הכנסות המדינה בכ-0.8 מיליארד ₪ בכל שנה, והדבר עשוי להביא לגידול בגירעון בתקציבי בשנת 2016 ואילך. עם זאת, השינויים במס ההכנסה על יחידים עשויים לצמצם השפעה זאת.

פערים חברתיים: כאמור בסעיף 1 לעיל, אין תמימות דעים לגבי השפעת מס חברות על האי-שוויון. מחקרים בנושא העלו שהורדת מס חברות עשויה להרחיב את הפערים החברתיים או לא להשפיע עליהם.

הטבות מס: הטבות המס במסגרת חוק עידוד השקעות הון נאמדות ב-6.8 מיליארד ש"ח בשנת 2017, וב-6.5 מיליארד ש"ח בשנת 2018.²⁶ יש לציין כי בהטבות המס הקבועות בחוק עידוד השקעות הון נקוב שיעור קבוע, ולא שיעור יחסי לשיעור מס החברות הסטטוטורי הקיים. על כן, צפוי שירידת שיעור מס חברות תביא להקטנת הערך של הטבות המס במסגרת חוק עידוד השקעות הון.

¹⁹ הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית, (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2017-2018) התשע"ז – 2016, פרק ח' – מיסים.

²⁰ משרד האוצר, מינהל הכנסות המדינה, דוח שנתי 2013-2014, [פרק ח – גביית מס חברות](#).

²¹ הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית, (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2017-2018) התשע"ז – 2016, פרק ח' – מיסים.

²² משרד האוצר, מינהל הכנסות המדינה, דוח שנתי 2013-2014, [פרק ח – גביית מס חברות](#).

²³ הלמ"ס, הודעות לתקשורת, [החשבונות הלאומיים לישראל לשנת 2015](#), 10 במרס 2016.

²⁴ הלמ"ס, הודעות לתקשורת, חשבונות לאומיים [אומדן שלישי למחצית הראשונה של שנת 2016](#), 13 באוקטובר 2016.

²⁵ בנק ישראל, דוח שנתי 2014, [פרק ב': הפעילות המצרפית: התוצר והתעסוקה](#), לוח ב'-1 – מדדים נבחרים לפעילות המשק, מרס 2015.

²⁶ משרד האוצר, אגף תקציבים, תקציב המדינה 2017-2018, [תחזית הטבות המס לשנים 2017-2018](#).

